

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 15.2.2011
KOM(2011) 60 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Agenda UE na rzecz praw dziecka

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
1. Zasady ogólne	4
1.1. Prawa dziecka jako integralna część polityki UE w zakresie praw podstawowych	5
1.2. Tworzenie podstaw polityki opartej na faktach	5
1.3. Współpraca z zainteresowanymi podmiotami	6
2. W stronę konkretnych unijnych działań na rzecz dzieci	6
2.1. Wymiar sprawiedliwości dostosowany do potrzeb dzieci	6
2.2. Ukierunkowanie działań UE na ochronę dzieci w przypadkach, gdy wymagają one szczególnej ochrony	9
2.3. Kwestie związane z prawami dzieci w działaniach zewnętrznych UE.....	13
3. Współuczestnictwo dzieci i podnoszenie wiedzy na temat kwestii związanych z ochroną praw dziecka.....	15
Podsumowanie	16

WPROWADZENIE

Promowanie i ochrona praw dziecka należą do tych celów UE, które zostały szczególnie podkreślone w Traktacie z Lizbony. Artykuł 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej zobowiązuje obecnie UE do propagowania ochrony praw dziecka. Prawa dziecka zostały dodatkowo zapisane w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej¹. Artykuł 24 Karty uznaje dzieci za niezależnych i autonomicznych posiadaczy praw, stawia również zabezpieczenie najlepiej pojętego interesu dziecka na pierwszym miejscu w działaniach zarówno organów publicznych, jak i instytucji prywatnych.

Promowanie praw dziecka wynika również ze zobowiązań międzynarodowych. Wszystkie państwa członkowskie UE ratyfikowały Konwencję o prawach dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych². Standardy i zasady wyznaczone przez Konwencję o prawach dziecka ONZ muszą niezmiennie mieć nadrzędne znaczenie przy kształtowaniu polityki i działań UE, mających wpływ na prawa dziecka. W 2006 r. poprzez komunikat zatytułowany „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka”³ Komisja stworzyła podstawy dla promowania i ochrony praw dziecka w swojej polityce wewnętrznej i zewnętrznej. Komisja ustanowiła zatem struktury⁴ umożliwiające wzmocnienie zdolności instytucji UE do rozwiązywania kwestii związanych z prawami dziecka, tworząc podstawy dla polityki opartej na faktach i intensyfikując kontakty z zainteresowanymi stronami.

W kontekście dalekosiężnych i wzmocnionych zobowiązań w zakresie praw dziecka zawartych w Traktacie z Lizbony oraz Karcie praw podstawowych, Komisja uznaje, że nadszedł czas, aby wzmóc działania w dziedzinie praw dziecka i przełożyć ustalone cele polityczne na konkretne działania. Strategia „Europa 2020”⁵ nakreśla wizję Europy w XXI wieku, w której dzieci będą otrzymywały lepsze wykształcenie, dostęp do usług i zasobów, potrzebnych dzieciom do właściwego rozwoju oraz, w dalszej przyszłości, wprowadzenia Europy w XXII wiek. Dlatego właśnie Komisja przedstawia w niniejszym komunikacie „Agendę UE na rzecz praw dziecka”. Jej celem jest potwierdzenie głębokiego zaangażowania wszystkich instytucji UE oraz wszystkich państw członkowskich w promowanie, ochronę oraz realizację praw dziecka w kontekście wszystkich właściwych polityk UE oraz przekształcenie tego zaangażowania w konkretne wyniki. W przyszłości polityki UE, które bezpośrednio lub pośrednio wywierają wpływ na sytuację dzieci, powinny być opracowywane, wdrażane i monitorowane z uwzględnieniem zasady zachowania najlepiej pojętego interesu dziecka, zapisanej w Karcie praw podstawowych UE oraz Konwencji o prawach dziecka ONZ.

¹ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, Dz.U. C 83 z 30.3.2010, s.389–403.

² Dostępna na stronie internetowej: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>. Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne został ratyfikowany przez wszystkie państwa członkowskie UE oprócz Estonii. Protokół fakultatywny w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii został ratyfikowany przez wszystkie państwa członkowskie oprócz Finlandii, Irlandii, Luksemburga, Malty i Republiki Czeskiej.

³ Komunikat Komisji „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka”, COM(2006) 367 wersja ostateczna, dostępny na stronie:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0367:FIN:PL:PDF>

⁴ Europejskie forum na rzecz praw dziecka i jego grupa sterująca; międzyresortowa grupa Komisji; koordynator Komisji ds. praw dziecka.

⁵ Komunikat Komisji „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, COM(2010) 2020 wersja ostateczna, dostępny na stronie: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:PL:PDF>.

Agenda UE na rzecz praw dziecka opiera się na informacjach otrzymanych w procesie szerokich konsultacji publicznych⁶ oraz na uwagach dotyczących potrzeb i problemów dzieci zgłoszonych przez dzieci ze wszystkich państw członkowskich w osobnym procesie odrębnych konsultacji⁷. Uwzględnia ona również wstępne wyniki oceny skutków instrumentów UE mających wpływ na prawa dziecka. Parlament Europejski⁸, Komitet Regionów⁹, Komitet Ekonomiczno-Społeczny oraz Rada Europy¹⁰, a także najważniejsze zainteresowane podmioty, jak UNICEF, rzecznicy praw dziecka w państwach członkowskich oraz społeczeństwo obywatelskie, przyczynili się do przygotowania niniejszego komunikatu poprzez prace w ramach Europejskiego forum na rzecz praw dziecka¹¹.

Agenda UE na rzecz praw dziecka przedstawia ogólne zasady, które powinny zagwarantować, że działania UE będą wzorcowe pod względem przestrzegania przepisów dotyczących praw dziecka zawartych w Karcie praw podstawowych oraz Konwencji o prawach dziecka ONZ. Ponadto agenda skupia się na szeregu konkretnych działań w dziedzinach, w których UE może przynieść rzeczywistą wartość dodaną, jak np. przyjazny dziecku wymiar sprawiedliwości, ochrona dzieci w szczególnie trudnych sytuacjach oraz zwalczanie przemocy wobec dzieci zarówno na terenie Unii Europejskiej, jak i poza nią.

1. ZASADY OGÓLNE

Zaangażowanie UE na rzecz praw dziecka wymaga zastosowania spójnego podejścia we wszystkich właściwych unijnych działaniach. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez odwołanie się do przepisów traktatów, Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz Konwencji o prawach dziecka ONZ, jako do wspólnej podstawy dla wszystkich działań UE, mających wpływ na sytuację dzieci. „Perspektywa praw dziecka” musi zostać uwzględniona we wszystkich unijnych środkach, które mogą mieć wpływ na sytuację dzieci.

⁶ W uzupełnieniu konsultacji publicznych, których wyniki dostępne są na stronie: http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/news_consulting_0009_en.htm, niniejszy komunikat opiera się również na wynikach specjalnych konsultacji z ekspertami z odpowiednich obszarów polityki.

⁷ Badanie jakościowe Eurobarometru na temat praw dziecka, przeprowadzone w październiku 2010, dostępne w języku angielskim na stronie: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

⁸ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 stycznia 2008 (2007/2093 INI): „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka”, dostępna na stronie <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=PL&reference=P6-TA-2008-0012>.

⁹ Opinia Komitetu Regionów zatytułowana „Lokalna i regionalna współpraca na rzecz ochrony praw dziecka w Unii Europejskiej”, Dz.U. C 267 z 1.10.2010, s. 46–51; Opinia Komitetu Regionów zatytułowana „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka”, Dz.U. C 146 z 30.6.2007, s. 58–62.

¹⁰ Odpowiedź Rady Europy na dokument konsultacyjny: Komunikat Komisji Europejskiej dotyczący praw dziecka, dostępna w języku angielskim na stronie: http://www.coe.int/T/TransversalProjects/Children/News/EU%20Consultation%20paper%20final_en.pdf

¹¹ Europejskie forum na rzecz praw dziecka – utworzone przez Komisję w trakcie niemieckiej prezydencji w 2007 r. – zrzesza przedstawicieli państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego, Komitetu Regionów, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Rady Europy, UNICEF-u, narodowych obserwatoriów przestrzegania praw dziecka, rzeczników praw dziecka, społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych podmiotów.

1.1. Prawa dziecka jako integralna część polityki UE w zakresie praw podstawowych

Przyjęta w dniu 19 października 2010 r. strategia Komisji na rzecz skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych¹² zobowiązuje Komisję do zagwarantowania na wczesnym etapie, za pomocą **specjalnej listy kontrolnej**, że jej wnioski ustawodawcze pozostają zawsze w pełnej zgodności z prawami podstawowymi zagwarantowanymi w Karcie. Zgodnie z tą strategią Komisja współpracuje z Parlamentem Europejskim i Radą, aby zyskać pewność, że zmiany wprowadzane do wniosków w procesie ustawodawczym są również w pełni zgodne z Kartą. Komisja współdziała również z państwami członkowskimi w ich dążeniach do przestrzegania przepisów Karty przy implementowaniu ustawodawstwa UE do prawa krajowego, zgodnie z art. 51 ust. 1 Karty.

Prawa dziecka, gwarantowane przez art. 24 Karty, należą do praw podstawowych bezpośrednio wspomnianych w strategii Komisji. Zawarto je również w specjalnej liście kontrolnej dotyczącej praw podstawowych, którą Komisja wykorzystuje przy sprawdzaniu wniosków ustawodawczych.

Zgodnie z komunikatem na temat strategii skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych, Komisja opracowała mechanizmy **monitorowania zgodności projektów działań ustawodawczych z Kartą**. Aby poprawić jakość oceny skutków wywieranych przez wnioski ustawodawcze na prawa podstawowe, w tym na prawa dziecka, Komisja przygotowała wytyczne operacyjne, które stanowią pomoc dla jej departamentów przy dokonywaniu oceny wpływu poszczególnych wniosków na prawa podstawowe, w tym prawa dziecka, oraz dokonywaniu wyboru wariantu, który najskuteczniej uwzględnia najlepiej pojęty interes dziecka. Te wytyczne operacyjne obejmują pytania określone w specjalnej liście kontrolnej dotyczącej praw podstawowych, zawartej w strategii skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych. Komisja zapewni również praktyczne szkolenia wewnętrzne na temat praw dziecka oraz innych praw podstawowych, aby zwiększyć i dalej promować kulturę przestrzegania praw podstawowych. Komisja będzie nadal z uwagą śledzić prace Komisji Praw Dziecka ONZ oraz proponowaną przez nią interpretację postanowień Konwencji o prawach dziecka ONZ. W odpowiednich przypadkach, uzasadnienia do poszczególnych wniosków ustawodawczych zostaną wzbogacone o wyjaśnienie, w jaki sposób kwestie dotyczące praw dziecka zostały wzięte pod uwagę przy opracowywaniu tych wniosków.

1.2. Tworzenie podstaw polityki opartej na faktach

Doświadczenia związane z wprowadzaniem w życie komunikatu z 2006 r. ujawniły znaczący **brak wiarygodnych, porównywalnych i oficjalnych danych**. Stanowi to znaczną przeszkodę w rozwijaniu i wprowadzaniu w życie polityk opartych na faktach. Główne wyzwania to poprawa istniejących systemów monitorowania, wyznaczanie celów politycznych związanych z prawami dziecka oraz monitorowanie wywieranego przez nią wpływu. W pierwszym rzędzie należy wypełnić braki w wiedzy na temat sytuacji i potrzeb najsłabszych grup dzieci. W tym kontekście występuje również potrzeba poprawy informacji na temat sposobów zapobiegania przestępstwom wymierzonym przeciwko dzieciom.

Komisja będzie współpracować z odpowiednimi organizacjami i instytucjami w celu **otrzymania podstawowych danych** i informacji mogących stanowić pomoc przy podejmowaniu decyzji. W procesie tym zostaną wykorzystane wyniki prac prowadzonych w

¹² Strategia skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych przez Unię Europejską, COM(2010) 573 wersja ostateczna z 19 października 2010, dostępna na stronie: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:PL:PDF>

tej dziedzinie, w tym wyniki badania dotyczącego wskaźników wdrażania praw dziecka przeprowadzonego przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej¹³. Wskaźniki te zostały opracowane na wniosek Komisji w celu przeprowadzenia pomiaru stopnia, w jakim prawa dziecka są wdrażane, chronione, szanowane i promowane na terenie UE. Mają one stanowić wytyczne przy zbieraniu przez agencję danych i prowadzeniu badań, umożliwiając jej opracowanie opinii opartych na faktach i wspieranie instytucji UE oraz państw członkowskich przy podejmowaniu działań i określaniu środków.

1.3. Współpraca z zainteresowanymi podmiotami

Komisja będzie nadal współpracować i utrzymywać dialog z zainteresowanymi stronami w ramach regularnych spotkań **Europejskiego forum na rzecz praw dziecka**.

Istnieje wiele struktur instytucjonalnych i politycznych stworzonych w celu ochrony i promowania praw dziecka w państwach członkowskich. Wszystkie państwa członkowskie uznają konieczność uwzględniania praw dziecka przy opracowywaniu polityki, ale rozwiązania instytucjonalne odnoszące się do tworzenia i realizowania polityki w tej dziedzinie bardzo się różnią. Zachowując pełne poszanowanie zasady pomocniczości, Komisja nadal będzie wspierać wysiłki państw członkowskich poprzez propagowanie wymiany najlepszych praktyk, współpracę i komunikację z organami krajowymi odpowiedzialnymi za ochronę i promowanie praw dziecka oraz promowanie współpracy między tymi organami.

2. W STRONĘ KONKRETNÝCH UNIJNYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ DZIECI

2.1. Wymiar sprawiedliwości dostosowany do potrzeb dzieci

Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku, to jedno z najważniejszych haseł unijnej agendy na rzecz praw dziecka. Jest to obszar mający wysokie znaczenie praktyczne, w którym UE posiada, na mocy traktatów, kompetencje do przekształcenia praw dziecka w prawa rzeczywiste za pomocą tworzonego przez siebie ustawodawstwa. Aspekt ten podkreślono w działaniach na lata 2010–2015 zawartych w planie działania Komisji na rzecz realizacji programu sztokholmskiego¹⁴.

Dzieci mogą wejść w kontakt z wymiarem sprawiedliwości z wielu przyczyn, na przykład przy okazji rozvodu rodziców lub sporu dotyczącego sprawowania opieki, z powodu popełnienia przestępstwa, w przypadku, gdy staną się świadkami lub ofiarami przestępstwa lub jeśli występują o azyl. Jeśli wymiar sprawiedliwości nie jest dostosowany do potrzeb dzieci, może dochodzić do różnego rodzaju ograniczeń lub pogwałceń praw dziecka.

Dzieci mogą napotykać trudności związane z zastępstwem prawnym lub wysłuchaniem przez sędziego. Może się również zdarzyć, że informacje potrzebne dzieciom lub ich zastępcom prawnym do wykonywania ich praw lub obrony interesów w postępowaniu sądowym są niepełne. Niekiedy dzieci traktowane są jak dorośli i nie przyznaje im się szczególnych środków ochrony odpowiadających ich potrzebom i rozwojowi, co może powodować sytuacje zbyt skomplikowane dla dzieci. Skuteczny **dostęp do wymiaru sprawiedliwości** oraz udział

¹³ Opracowanie wskaźników dotyczących ochrony, poszanowania i promowania praw dziecka w Unii Europejskiej, dostępne na stronie:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/RightsofChild_summary-report_en.pdf.

¹⁴ Komunikat Komisji „Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości dla europejskich obywateli. Plan działań służący realizacji programu sztokholmskiego”, COM(2010)171, wersja ostateczna, dostępny w języku angielskim na stronie:
http://ec.europa.eu/justice/news/intro/doc/com_2010_171_en.pdf.

w postępowaniu administracyjnym i sądowym to podstawowe postulaty zmierzające do zagwarantowania wysokiego poziomu ochrony interesów prawnych dzieci.

Spory z zakresu prawa rodzinnego mogą w sposób krzywdzący wpływać na dzieci. Dzieci pozbawione opieki jednego lub obojga rodziców muszą mieć możliwość utrzymywania stałych osobistych stosunków i bezpośrednich kontaktów z rodzicami, za wyjątkiem sytuacji, gdy pozostaje to w sprzeczności z dobrem dziecka¹⁵. Postępowanie cywilne, w szczególności postępowanie o zasięgu międzynarodowym, związane z rozpadem małżeństwa lub separacją rodziców może prowadzić do ograniczenia tego prawa. W szczególności podczas postępowania mającego ustanowić odpowiedzialność rodzicielską, dzieci mogą stać się ofiarami długich sporów międzynarodowych między byłymi partnerami. Ustawodawstwo UE¹⁶ ułatwia już uznawanie i wykonywanie decyzji dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. **Właściwie informowanie** dzieci i ich rodziców o prawach przysługujących im na mocy przepisów unijnych oraz krajowych stanowi podstawowy warunek ochrony ich praw w postępowaniu z zakresu prawa rodzinnego. Informacje powinny być łatwo dostępne i przedstawiać jednoznaczne wytyczne w zakresie właściwych procedur. Komisja, przy współpracy z państwami członkowskimi, opracuje arkusze informacyjne na temat prawa UE oraz prawa krajowego dotyczącego zobowiązań alimentacyjnych, mediacji oraz uznawania i wykonywania decyzji dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Jeśli chodzi o problem **uprowadzeń dzieci przez jednego z rodziców**, Komisja będzie przywiązywać szczególną wagę do informacji przekazywanych przez Mediatora Parlamentu Europejskiego ds. Międzynarodowych Uprowadzeń Dzieci Przez Jednego z Rodziców.

Rejestracja i uznawanie dokumentów dotyczących stanu cywilnego mają znaczenie z punktu widzenia określania praw dziecka. W przypadku, gdy dziecko wraz z rodzicami przeprowadza się na terenie UE i zachodzi potrzeba wykorzystania dokumentów w innym państwie członkowskim, często następują kosztowne i długie procedury uznawania (obejmujące tłumaczenia i uwierzytelnienie), które mogą utrudniać dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Z tego powodu Komisja rozpoczęła konsultacje publiczne na temat sposobów ułatwienia wzajemnego uznawania skutków dokumentów stanu cywilnego na terenie UE, które mają zmierzać do zaproponowania przez UE odpowiednich środków w 2013 r.¹⁷

Prawo do sprawiedliwego procesu przysługujące dzieciom w **postępowaniu karnym** obejmuje ochronę prywatności, prawo do bycia poinformowanym o zarzutach i postępowaniu w sposób dostosowany do wieku i dojrzałości, prawo do pomocy prawnej i zastępstwa prawnego. Ma to szczególne znaczenie, jeśli postępowanie toczy się w języku, który nie jest ojczystym językiem dziecka. W 2010 r. EU przyjęła **zasady dotyczące tłumaczenia ustnego i pismennego** w postępowaniu karnym, które mają zagwarantować, że wszystkie osoby, w tym również dzieci, będą otrzymywały informacje o przysługujących im prawach w sposób dla

¹⁵ Artykuł 24 ust. 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

¹⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1–29.

¹⁷ Zielona księga Komisji „Mniej biurokracji dla obywateli: Swobodny przepływ dokumentów urzędowych i uznawanie skutków powodowanych przez akty stanu cywilnego”, COM(2010) 747 wersja ostateczna, dostępna w języku angielskim na stronie: http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/com_2010_747_en.pdf

nich zrozumiały¹⁸. Komisja będzie kontynuować działania mające na celu wzmocnienie **praw procesowych** podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym, w tym dzieci. W 2011 r. Komisja przedstawi wniosek zawierający zasady dostępu do usług prawnika oraz wnioski dotyczący prawa zatrzymanego do kontaktu z członkami rodziny, osobami zaufanymi, pracodawcą i władzami konsularnymi. Na szczególną uwagę zasługują podejrzani lub oskarżeni, którzy nie rozumieją lub nie są w stanie śledzić przebiegu postępowania z powodu wieku albo stanu psychicznego lub fizycznego. W 2012 r. Komisja przedstawi wniosek legislacyjny na temat **szczególnych środków ochrony osób podejrzanych lub oskarżonych wymagających szczególnej opieki**. Przepisy te będą miały zasadnicze znaczenie w kontekście tworzenia wymiaru sprawiedliwości dostosowanego do potrzeb dzieci.

Dzieci skazane na karę pozbawienia wolności i przebywające w ośrodkach karnych dla nieletnich są szczególnie narażone na przemoc i złe traktowanie¹⁹. Na poziomie międzynarodowym istnieje szereg wytycznych dotyczących sposobu traktowania małoletnich pozbawionych wolności²⁰. Pozbawienie dziecka wolności powinno być środkiem ostatecznym, a w razie konieczności wymierzonym na najkrótszy możliwy okres²¹.

Dzieci często uczestniczą w postępowaniu karnym przed sądem jako **świadkowie lub ofiary przestępstw wymagające szczególnej opieki**. Dzieci bywają wykorzystywane w działalności przestępczej, na przykład do przemytu narkotyków. Należy stworzyć ustalenia prawne lub podyktowane praktyką, pozwalające uniknąć wielokrotnych przesłuchań i ograniczyć negatywne doświadczenia związane z uczestnictwem w postępowaniu sądowym. Dzieci będące ofiarami przestępstw powinny mieć możliwość aktywnego uczestnictwa w postępowaniu, a ich zeznania muszą być brane pod uwagę. Wykorzystanie narzędzi z zakresu technologii informacji i komunikacji, a w szczególności wideokonferencji, może być środkiem umożliwiającym dzieciom branie udziału w postępowaniu bez konieczności wchodzenia w bezpośredni kontakt z oskarżonymi. Dzieci będące ofiarami przestępstw powinny otrzymać odpowiednią pomoc zmierzającą do odbudowy psychicznej i zrekompensowania negatywnych przeżyć.

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym, Dz.U. L 280 z 26.10.2010, s. 1–7.

¹⁹ Pinheiro, P. „World Report on Violence Against Children”, Narody Zjednoczone, Genewa, 2006, s. 195–199. Dostępny na stronie internetowej: <http://www.unviolencestudy.org/>.

²⁰ Zob. np. Reguły Narodów Zjednoczonych dotyczące ochrony nieletnich pozbawionych wolności, przyjęte rezolucją Zgromadzenia Ogólnego 45/113 z dnia 14 grudnia 1990 r., dostępne w języku angielskim na stronie: http://www2.ohchr.org:80/english/law/res45_113.htm; Rada Europy, Zalecenie Komitetu Ministrów dla państw członkowskich Rec(2006)2 na temat Europejskich Reguł Więziennych, 11 stycznia 2006 r., dostępne w języku angielskim na stronie: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=955747>.

²¹ Artykuł 37 Konwencji o prawach dziecka ONZ.

Działania:

W ramach polityki w zakresie wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych oraz karnych oraz zgodnie ze strategią skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych, Komisja będzie zmierzać do tego, aby system sprawiedliwości został lepiej dopasowany do potrzeb dzieci. Przede wszystkim podejmie ona następujące działania:

1. w 2011 r. przyjmie wniosek w sprawie dyrektywy dotyczącej praw ofiar przestępstw, która zwiększy poziom ochrony ofiar przestępstw wymagających szczególnej opieki, w tym dzieci;
2. w 2012 r. przedstawi wniosek legislacyjny dotyczący szczególnych środków ochrony osób podejrzanych lub oskarżonych wymagających szczególnej opieki, w tym dzieci;
3. do 2013 r. dokona przeglądu unijnych przepisów ułatwiających uznawanie i wykonywanie decyzji dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, zmierzając – pod kątem zagwarantowania najlepiej pojętego interesu dziecka – do tego, aby decyzje te mogły być uznawane i wykonywane najszybciej, jak to możliwe, w tym w odpowiednich przypadkach, do ustanowienia wspólnych norm minimalnych;
4. promowanie stosowania wytycznych Rady Europy z dnia 17 listopada 2010 r. dotyczących wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom²² oraz uwzględnianie ich w przyszłych środkach prawnych w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych oraz karnych;
5. wspieranie i zachęcanie do przeprowadzania szkoleń dla sędziów i innych osób wykonujących zawody prawnicze na szczeblu europejskim na temat udziału dzieci w działaniach wymiaru sprawiedliwości.

2.2. Ukierunkowanie działań UE na ochronę dzieci w przypadkach, gdy wymagają one szczególnej ochrony

Niektóre grupy dzieci wymagają szczególnie dużej opieki, ponieważ ze względu na działanie czynników społecznych, politycznych i gospodarczych ich życie i dobro jest wyjątkowo narażone. Na przykład dzieci wzrastające w biedzie i sytuacji wyłączenia społecznego²³, nierzadko w obecności narkotyków, częściej nie radzą sobie w szkole lub miewają problemy ze zdrowiem fizycznym lub psychicznym.²⁴ Częściej zdarza im się również wejść w konflikt z wymiarem sprawiedliwości. Potrzeby **dzieci zagrożonych ubóstwem** oraz wykluczeniem społecznym zostaną objęte zaleceniem Komisji w sprawie ubóstwa wśród dzieci, które nakreśli wspólne zasady i zaproponuje skuteczne narzędzia monitorowania, mające zapobiegać ubóstwu wśród dzieci i je zwalczać w ramach Europejskiej platformy współpracy na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

²² Wytyczne Rady Europy „Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom” – przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 17 listopada 2010 r., dostępne w języku angielskim na stronie: <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1705197&Site=CM>

²³ Zob. sprawozdanie DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równości Szans „Ubóstwo dzieci a dobrobyt w UE – sytuacja obecna i sposób działania w przyszłości, 28 lutego 2008 r., dostępne w języku angielskim na stronie: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=751&langId=pl&pubId=74&type=2&furtherPubs=yes>

²⁴ Komunikat Komisji „Solidarność w zdrowiu zmniejszanie nierówności zdrowotnych w UE”, COM (2009) 567 wersja ostateczna, dostępny na stronie: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/socio_economics/documents/com2009_pl.pdf.

Dzieci niepełnosprawne są również bardziej narażone na sytuacje, w których może dojść do pogwałcenia ich praw, i w związku z tym należy im się specjalna ochrona²⁵.

Dobro dzieci może zostać osiągnięte jedynie w społeczeństwie wolnym od przemocy, nadużyć i wykorzystywania wymierzonych przeciwko dzieciom. W marcu 2010 r. Komisja przyjęła dwa wnioski dotyczące dyrektyw mających na celu wzmocnienie ram ochrony niektórych grup dzieci wymagających szczególnej ochrony – **dzieci będących ofiarami wykorzystywania seksualnego i handlu ludźmi**. Jeśli chodzi o dziedzinę walki z handlem ludźmi, zasadnicze znaczenie ma, aby przy dalszym rozwijaniu polityki przeciwko handlowi ludźmi, w szczególności w ramach zintegrowanej strategii zwalczania handlu ludźmi, która zostanie przyjęta w 2012 r., uwzględniać w pełni szczególną kwestię dzieci.

Jeśli chodzi o zatrzymywanie **dzieci ubiegających się o azyl**, Komisja starała się przyspieszyć wnioski z 2008 i 2009 r. zmierzające do wprowadzenia zmian w unijnym prawie azylowym. We wnioskach tych zawarto przepisy zabraniające zatrzymywania dzieci, oprócz sytuacji, gdy leży to w najlepiej pojętym interesie dziecka oraz po dokonaniu wyczerpującej oceny innych rozwiązań. Wprowadzają one również szereg koniecznych gwarancji procesowych, dotyczących dostępu do środka odwoławczego oraz zastępstwa prawnego. Wnioski przewidują również wyraźny zakaz zatrzymywania dzieci bez opieki ubiegających się o przyznanie azylu.

Plan działania Komisji z 2010 r. dotyczący małoletnich bez opieki²⁶ przedstawia wspólne podejście UE do kwestii **dzieci pozbawionych opieki lub odłączonych od rodzin**, pochodzących spoza UE. Plan działania obejmuje szczególne środki dotyczące przyjmowania takich dzieci oraz gwarancje proceduralne, które powinny mieć zastosowanie od momentu znalezienia dziecka aż do czasu wskazania ostatecznego rozwiązania. W planie podkreślono również znaczenie odpowiedniego zastępstwa prawnego dla takich dzieci, zaproponowano działania mające rozwiązać problemy z niewystarczającą pomocą niesioną dzieciom bez opieki ubiegającym się o przyznanie azylu w UE²⁷ oraz pozwalające zapobiegać znikaniu małoletnich pozbawionych opieki w czasie, gdy pieczę sprawują nad nimi organy publiczne.

Doświadczeni i odpowiednio **przeszkoleni profesjonaliści** mogą zapobiegać problemom i pomóc dzieciom przezwyciężyć traumatyczne przeżycia, których doświadczyły. Osoby pracujące z dziećmi powinny odbywać szkolenia na temat praw i potrzeb dzieci z różnych grup wiekowych, a także szkolenia dotyczące doboru właściwych procedur. Powinny one zostać przeszkolone w komunikacji z dziećmi w każdym wieku i na różnych etapach rozwoju, a także z dziećmi znajdującymi się w sytuacjach, w których wymagają one szczególnej opieki.

W 2009 r. ponad 6 mln młodych ludzi zaniechało **edukacji** po zakończeniu kształcenia gimnazjalnego lub wcześniej; 17,4% z nich skończyło jedynie szkołę podstawową. Z tego powodu jednym z przewodnich celów uzgodnionych w Radzie Europejskiej w ramach strategii „Europa 2020” jest ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10%. Umożliwienie wszystkim dzieciom dostępu do **wczesnej edukacji** i opieki

²⁵ Komunikat Komisji „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier”, COM (2010) 636 wersja ostateczna, dostępny na stronie:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:PL:PDF>

²⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu europejskiego i Rady „Plan działania w zakresie małoletnich bez opieki” (2010-2014), COM(2010) 213 wersja ostateczna, dostępny na stronie:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:PL:PDF>

²⁷ Sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych UE dotyczące dzieci oddzielonych od rodzin i ubiegających się o azyl w państwach członkowskich UE, kwiecień 2010 r.

tworzy podstawy dla skutecznego uczenia się przez całe życie, integracji społecznej, rozwoju osobistego i szans na zatrudnienie w późniejszym życiu. Komisja wskazała już szczególne działania i zalecenia zapobiegające zjawisku zbyt wczesnego porzucania nauki²⁸. Będzie ona również promowała inicjatywy we współpracy z państwami członkowskimi, mające zachęcić je do zapewniania wczesnej edukacji i opieki, zwalczania segregacji w systemach edukacji oraz szerzenia dobrych praktyk.

Szczególnym powodem do zmartwień jest sytuacja **dzieci romskich** w UE. Z powodu wielu czynników są one szczególnie narażone²⁹ na problemy zdrowotne, słabe warunki mieszkaniowe, niedożywienie, wykluczenie, dyskryminację i przemoc³⁰. Wykluczenie społeczne dzieci romskich związane jest często z brakiem rejestracji urodzeń, niskim poziomem uczestnictwa w edukacji podstawowej i wyższej, wysoką liczbą tych dzieci porzucających kształcenie oraz faktem, że stają się one ofiarami handlu ludźmi i wykorzystywania do pracy. Główną przeszkodą w dostępie dzieci romskich do edukacji jest segregacja społeczna.

Dzieci giną niezależnie od wieku, płci i statusu społecznego. Dysponujemy niewielką wiedzą na temat powodów kierujących dziećmi, które **uciekają** z domu lub z ośrodków, w których przebywają, ale mamy świadomość, że narażają się one na ogromne zagrożenia: zagrożenia dla swojego bezpieczeństwa, zdrowia psychicznego i fizycznego, dobra i życia. Może się zdarzyć, że zaginione dzieci stają się ofiarami przemocy i wykorzystywania; mogą stać się przedmiotem handlu ludźmi, być zmuszane do żebractwa lub prostytucji.

Komisja stworzyła szereg instrumentów, które mogą okazać się pomocne w przypadku zaginięcia dziecka. Od kilku lat niektóre państwa członkowskie³¹ wprowadzają publiczne systemy ostrzegania w przypadku uprowadzenia lub zaginięcia dziecka w okolicznościach mogących stanowić poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia dziecka. Komisja nadal będzie promować współpracę transgraniczną między państwami członkowskimi za pomocą **mechanizmów ostrzegania** w przypadkach uprowadzenia dzieci. Aby polepszyć współpracę w tej dziedzinie, państwa członkowskie zgodziły się w czerwcu 2009 r. na intensywniejsze wykorzystywanie do poszukiwań zaginionych dzieci systemu informacyjnego Schengen oraz związanych z nim biur SIRENE usytuowanych w każdym z państw członkowskich. Wkład Komisji w ten proces będzie polegał na przyjęciu do maja 2011 r. nowej wersji podręcznika SIRENE w drodze decyzji Komisji. Będzie on zawierał zbiór zasad i procedur mających zastosowanie w takich przypadkach.

Specjalny **numer interwencyjny 116 000 w sprawie zaginionych dzieci** zapewnia pomoc i wsparcie zaginionym dzieciom i ich rodzicom, potencjalnie może również uratować życie. Z powodu słabego wdrożenia tego specjalnego numeru telefonu przez państwa członkowskie, w

²⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Przeciwdziałanie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki: kluczowy wkład w realizację strategii „Europa 2020”, COM(2011) 18 wersja ostateczna, dostępny na stronie: http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_pl.pdf

²⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Niedyskryminacja i równość szans: odnowione zobowiązanie”, COM (2008) 420 wersja ostateczna, dostępny na stronie: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0420:FIN:PL:PDF>.

³⁰ Przełamywanie barier: Kobiety romskie a dostęp do publicznej opieki zdrowotnej. Sprawozdanie byłego Europejskiego Centrum Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii (obecnie Agencja Praw Podstawowych UE), 2003 r.

³¹ Obecnie tego rodzaju system funkcjonuje w ośmiu państwach członkowskich: Holandii, Portugalii, Francji, Luksemburgu, Belgii, Grecji, Niemczech oraz Zjednoczonym Królestwie.

2010 r. Komisja przyjęła komunikat³² mający zachęcić państwa członkowskie do natychmiastowego wprowadzenia w życie numeru interwencyjnego w sprawie zaginionych dzieci i zagwarantowania, by działał on równie skutecznie na terenie całej Unii. Komisja nadal będzie ściśle monitorować wdrażanie numeru interwencyjnego w sprawie zaginionych dzieci we wszystkich państwach członkowskich. Jeśli w rozsądnym czasie nie widać będzie dalszych postępów, Komisja rozważy przedstawienie wniosku ustawodawczego, który zagwarantuje pełne funkcjonowanie numeru interwencyjnego 116 000 we wszystkich państwach członkowskich.

Dzieci są również szczególnie podatne na wpływ nowoczesnych technologii. Technologie internetowe otwierają przed dziećmi i młodymi ludźmi jedyne w swoim rodzaju możliwości, oferując dostęp do wiedzy i umożliwiając korzystanie z zasobów cyfrowych do celów edukacyjnych i uczestnictwa w debacie publicznej. Dzieci są szczególnie bezbronne w zetknięciu ze szkodliwymi treściami i zachowaniem, jak **cyberprzemoc** i **nagabywanie dzieci dla celów seksualnych** w mediach audiowizualnych i Internecie. Dzieci w całej Europie zeznają, że **molestowanie fizyczne i psychiczne w szkole** stanowi element życia codziennego³³. Cyberprzemoc została uznana za nowoczesną formę molestowania, która wymaga natychmiastowej reakcji i zaangażowania wszystkich właściwych podmiotów, takich jak portale społecznościowe, dostawcy usług internetowych i policja. Komisja prowadzi działania na rzecz osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony **dzieci w przestrzeni cyfrowej**, w tym ich danych osobowych³⁴, przy jednoczesnym zachowaniu ich prawa dostępu do Internetu z korzyścią dla ich rozwoju społecznego i kulturalnego. Dzięki programowi „Bezpieczny Internet”³⁵ Komisja koordynuje i wspiera działania zmierzające do wzmocnienia pozycji dzieci jako użytkowników technologii internetowych i ich ochrony w sieci. Różne sektory przemysłu technologii informacyjno-komunikacyjnych zaangażowały się w inicjatywy o charakterze samoregulacyjnym, zmierzające w szczególności do zwiększenia bezpieczeństwa **dzieci korzystających z telefonów komórkowych**³⁶ oraz **portali społecznościowych**³⁷, także dzięki europejskiemu systemowi informacji na temat gier, który prowadzi klasyfikację **gier wideo i online**³⁸. Komisja wezwie do działania również producentów telefonów komórkowych i konsoli gier, dostawców usług internetowych, twórców oprogramowania używanego na urządzeniach przenośnych i dostawców treści, organizacje konsumenckie, naukowców i organizacje charytatywne pracujące na rzecz dzieci.

Komisja będzie ściśle monitorować transpozycję **dyrektywy o medialnych usługach audiowizualnych**³⁹ przez państwa członkowskie, której termin upłynął dnia 19 grudnia 2009

³² Komunikat Komisji „116000: Europejski numer interwencyjny w sprawie zaginionych dzieci”, COM (2010) 674 wersja ostateczna, dostępny w języku angielskim na stronie: http://ec.europa.eu/justice/policies/children/docs/com_2010_674_en.pdf.

³³ Badanie jakościowe Eurobarometru na temat praw dziecka, przeprowadzone w październiku 2010, dostępne w języku angielskim na stronie: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

³⁴ Zob. komunikat Komisji „Całościowe podejście do kwestii ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej”, COM(2010) 609 wersja ostateczna, ppkt 2.1.2., dostępny na stronie: http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/com_2010_609_pl.pdf

³⁵ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1351/2008/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego wspólnotowego programu ochrony dzieci korzystających z Internetu oraz innych technologii komunikacyjnych, Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 118–127.

³⁶ http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/mobile_2005/europeanframework.pdf.

³⁷ http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/docs/sn_principles.pdf.

³⁸ <http://www.pegi.info/>

³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw

r. Dyrektywa rozszerza standardy ochrony dzieci z tradycyjnych programów telewizyjnych na szybko rozwijające się usługi mediów audiowizualnych dostępnych na żądanie, w szczególności w Internecie.

Działania:

Komisja przyczyni się do wzmocnienia pozycji dzieci i ich ochrony w sytuacjach wymagających szczególnej opieki, w szczególności poprzez:

6. wspieranie wymiany najlepszych praktyk i poprawę jakości szkoleń skierowanych do opiekunów, organów publicznych i innych podmiotów, które działają w bliskim kontakcie z niepełnoletnimi bez opieki (2011–2014);
7. szczególne uwzględnianie potrzeb dzieci w unijnych ramach dla krajowych strategii integracji Romów, które zostaną przyjęte wiosną 2011 r. i będą przede wszystkim promować lepsze wykorzystanie funduszy strukturalnych na rzecz integracji Romów;
8. stanowcze zachęcanie państw członkowskich do szybkiego wprowadzenia w życie i zapewnienia pełnego funkcjonowania numeru interwencyjnego 116 000 w sprawie zaginionych dzieci i systemów szybkiego reagowania w przypadku zaginięć dzieci i pomoc państwom członkowskim w działaniach do tego zmierzających (2011–2012);
9. wspieranie państw członkowskich i innych zainteresowanych podmiotów w nasileniu działań zapobiegawczych i wzmacniających pozycję dzieci w korzystaniu z technologii online w sposób przynoszący im jak najwięcej korzyści, działań zwalczających cyberprzemoc, narażenie na szkodliwe treści i inne zagrożenia związane z Internetem, przede wszystkim poprzez program „Bezpieczny Internet” i współpracę z sektorem w zakresie inicjatyw o charakterze samoregulacyjnym (2009–2014).

2.3. Kwestie związane z prawami dzieci w działaniach zewnętrznych UE

UE zdecydowanie pragnie nadać kwestii **promowania i ochrony praw dziecka priorytetowy status również w działaniach zewnętrznych**⁴⁰, w tym w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych zgodnie z kompetencjami UE. W tym kontekście pierwszorzędne znaczenie ma ustalenie zdecydowanego wspólnego stanowiska w kwestiach z zakresu działań zewnętrznych powiązanych z prawami dziecka mających znaczenie w stosunkach z państwami trzecimi, aby w razie konieczności przeprowadzić szybkie i skuteczne działania. Polityka zewnętrzna UE w dziedzinie praw dziecka będzie prowadzona zgodnie z komunikatem z 2008 r. zatytułowanym „Większy nacisk na kwestię dzieci w działaniach zewnętrznych UE” oraz towarzyszącym mu planem działania.

UE dokłada wszelkich starań, aby wyeliminować wszelkie formy przemocy wobec dzieci. W skali jednego roku na całym świecie ok. 200 mln dzieci doświadcza przemocy domowej,

członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych, Dz. U. L 95 z 15.4.2010, s. 1-24.

⁴⁰ Komunikat z 2006 r. „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka” zaowocował stworzeniem kompleksowych ram polityki w ramach działań zewnętrznych UE poprzez przyjęcie między innymi komunikatu „Większy nacisk na kwestię dzieci w działaniach zewnętrznych UE” oraz towarzyszącego mu dokumentu roboczego służb Komisji „Dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych” (2008), Wytocznych UE w sprawie promowania i ochrony praw dziecka (2007), Wytocznych UE w sprawie dzieci w konfliktach zbrojnych (2003, uaktualnione 2008), konkluzji Rady dotyczących praw dziecka w działaniach zewnętrznych UE oraz sytuacji dzieci w kontekście pomocy humanitarnej (2008) oraz konkluzji Rady w sprawie pracy dzieci (2010).

ponad 200 mln dzieci pada ofiarami przemocy seksualnej, ponad 50 000 dzieci staje co roku ofiarami morderstw, a blisko 2 mln dzieci wymagają hospitalizacji z powodu obrażeń odniesionych w wyniku przemocy. UE będzie nadal wdrażać unijne wytyczne dotyczące praw dziecka, które obecnie skupiają się przede wszystkim na zwalczaniu wszelkich form **przemocy wobec dzieci**. Do końca 2011 r. UE dokona oceny wdrożenia tych wytycznych, które trwa od 2007 r. Program tematyczny „Inwestowanie w ludzi” przewiduje finansowanie w latach 2011–2013 projektów mających na celu zwalczanie przemocy wobec dzieci.

Ponad 200 mln **dzieci zmuszanych jest do pracy**, a zdumiewająca liczba przynajmniej 115 mln doświadcza jej najgorszych form. UE nieustannie podejmuje działania zmierzające do zwalczania pracy dzieci, zgodnie z dokumentem roboczym służb Komisji oraz konkluzjami Rady z 2010 r. na temat pracy dzieci. Do końca 2011 r. UE opracuje sprawozdanie na temat najgorszych form pracy dzieci i handlu dziećmi, uwzględniając przy tym międzynarodowe doświadczenia i stanowisko właściwych organizacji międzynarodowych. W 2011 r. UE dokona w ramach programu tematycznego „Inwestowanie w ludzi” wyboru projektów mających na celu zwalczanie pracy dzieci w państwach trzecich.

Dzieci w konfliktach zbrojnych⁴¹ są szczególnie bezbronni, przede wszystkim, jeśli stracili swoich rodziców lub opiekunów bądź zostali od nich oddzielone. Dzieci narażone są na ryzyko rekrutacji do grup zbrojnych, na wykorzystywanie seksualne oraz na stanie się ofiarami eksploatacji i handlu ludźmi. Wyjątkowo silnie odczuwają one skutki niedożywienia i chorób, ponieważ są pozbawione dostępu do podstawowych usług socjalnych, opieki zdrowotnej i edukacji. Szacuje się, że obecnie ok. 300 000 dzieci, z tego 40% dziewcząt, powiązanych jest z siłami i grupami zbrojnymi. UE będzie nadal podejmować działania mające na celu ochronę praw dzieci w konfliktach zbrojnych w oparciu o konkretne propozycje przewidziane w przyjętej w 2010 r. strategii na rzecz realizacji wytycznych UE dotyczących dzieci w konfliktach zbrojnych.

Należy położyć kres **turystyce seksualnej związanej z wykorzystaniem dzieci**. Zjawisko to jest częścią zorganizowanego seksbiznesu, który obejmuje prostytucję, handel ludźmi, produkcję i dystrybucję pornografii dziecięcej oraz wykorzystywanie dzieci przez podróżujących przestępców seksualnych. Ponieważ niewielu takich przestępców ponosi skutki prawne swoich czynów w swoich państwach pochodzenia w UE, należy podjąć działania w celu zwiększenia w UE liczby dochodzeń i postępowań dotyczących przestępstw popełnionych poza terenem UE.

UE będzie kontynuowała **dialog polityczny** z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi w celu zachowania lub poprawy przestrzegania i promowania praw dzieci. W ramach **polityki rozszerzenia** UE będzie nadal promowała reformy w dziedzinie ochrony praw dziecka i w ramach procesu przystąpienia państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących ściśle monitorowała postępy w tej dziedzinie, szczególnie w odniesieniu do dzieci z mniejszości etnicznych i grup pozostających na marginesie, jak Romowie, którzy zostali uznani za grupę szczególnie narażoną.

Współpraca dwustronna z państwami trzecimi zostanie zorganizowana wokół takich środków, jak zwiększenie programów na rzecz rozwoju ukierunkowanych na prawa dziecka i zmierzających do wspierania wzmocnienia krajowych struktur i instytucji, w tym tworzenia niezależnych instytucji chroniących prawa dziecka, promowania reform legislacyjnych

⁴¹ Tylko w ciągu ostatnich dziesięciu lat konflikty zbrojne kosztowały życie ponad 2 mln dzieci, 6 mln zostało w ich wyniku okaleczonych, ok. 20 mln zostało przesiedlonych lub stało się uchodźcami, a 1 mln dzieci został osierocony.

zgodnie z właściwymi standardami międzynarodowymi oraz promowania praw dziecka za pomocą **przepisów handlowych oraz w negocjacjach międzynarodowych**.

We **współpracy wielostronnej** UE będzie nadal wspierała inicjatywy międzynarodowe, między innymi poprzez przedstawianie rezolucji przed Zgromadzeniem Ogólnym ONZ oraz na szczeblu Rady Praw Człowieka ONZ. Zacieśni również koordynację z podmiotami międzynarodowymi.

W ramach **pomocy humanitarnej** UE utrzyma i zwiększy wsparcie dla projektów i działań, które są bezpośrednio ukierunkowane na szczególne potrzeby dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych zgodnie z dokumentem roboczym służb Komisji z 2008 r. zatytułowanym „Dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych”⁴².

Działania:

10. UE będzie nadal wdrażać unijne wytyczne z 2007 r. dotyczące ochrony i promowania praw dziecka⁴³, które obecnie skupiają się na zwalczaniu wszelkich form przemocy wobec dzieci. UE dokona również oceny realizacji tych wytycznych. UE będzie wdrażała wytyczne dotyczące dzieci w konfliktach zbrojnych⁴⁴ zgodnie ze zmienioną w 2010 r. strategią ich wprowadzania w życie.

3. WSPÓŁUCZESTNICTWO DZIECI I PODNOSZENIE WIEDZY NA TEMAT KWESTII ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ PRAW DZIECKA

Wyniki dwóch badań Eurobarometru z 2008 i 2009 r. pokazały, że 76% ankietowanych dzieci⁴⁵ nie wie, że przysługują im specjalne prawa, a 79% dzieci nie wie, do kogo się zwrócić w razie potrzeby. Zapytanych o to, jakie działania powinna podejmować UE w celu promowania i ochrony praw dzieci, 88 % respondentów odpowiedziało, że oczekują od UE lepszego i przystępniejszego informowania dzieci o przysługujących im prawach.

Pełne uznanie praw dzieci oznacza, że **dzieci muszą mieć możliwość wyrażenia własnej opinii** i uczestnictwa w podejmowaniu decyzji wpływających na ich sytuację. Artykuł 24 ust. 1 Karty zobowiązuje do uwzględniania opinii dzieci w kwestiach ich dotyczących, odpowiednio do ich wieku i dojrzałości.

Kroki podjęte do tej pory przez Komisję w kierunku **konsultowania się z dziećmi i wysłuchiwania ich opinii**⁴⁶ to początek drogi do stworzenia możliwości dla zwiększenia współudziału dzieci w tworzeniu i wdrażaniu działań i polityk ich dotyczących, takich jak edukacja, zdrowie i polityka w dziedzinie środowiska naturalnego. W tym celu Komisja odwoła się do doświadczenia Europejskiego forum na rzecz praw dziecka i nie zaprzestanie współpracy z tym forum, jak również z rzecznikami praw dziecka oraz innymi właściwymi partnerami w tej dziedzinie.

⁴² Komunikat Komisji „Większy nacisk na kwestię dzieci w działaniach zewnętrznych UE”, COM(2008) 55 wersja ostateczna, dostępny na stronie:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0055:FIN:PL:PDF>

⁴³ Dostępne w języku angielskim na stronie internetowej: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16031.07.pdf>

⁴⁴ Dostępne na stronie internetowej: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/10019.pl08.pdf>

⁴⁵ Dostępne w języku angielskim na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf oraz http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_273_en.pdf.

⁴⁶ Badanie jakościowe Eurobarometru na temat praw dziecka, przeprowadzone w październiku 2010, dostępne w języku angielskim na stronie: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

Lepsze i skuteczniejsze informowanie dzieci o przysługujących im prawach i na temat właściwych polityk UE będzie wymagało skonsolidowania i unowocześnienia istniejących narzędzi. Obecnie informacje dotyczące dzieci na unijnym portalu *EUROPA* można znaleźć za pomocą zakładek *Linki dla dzieci*⁴⁷ oraz *Kącik nauczyciela*⁴⁸. Te linki dają dostęp do materiałów odnoszących się do praw dziecka przekazanych przez wszystkie instytucje UE. Wiele materiałów dostępnych na stronie można otrzymać również od poszczególnych dyrekcji generalnych Komisji lub na stronach innych instytucji UE. Niezależnie od tego brakuje jednak kompleksowych, skonsolidowanych i łatwo dostępnych informacji na temat praw dziecka oraz polityk UE odnoszących się do dzieci.

Działania:

11. w trakcie 2011 r. Komisja stworzy pojedynczy punkt kontaktowy na stronie EUROPA, dzięki któremu będzie można uzyskać informacje dotyczące sytuacji dzieci w UE oraz praw dziecka. Ten pojedynczy punkt kontaktowy zapewni łatwy dostęp do informacji zrozumiałych dla dzieci z różnych grup wiekowych i będzie mógł być wykorzystywany przez rodziców i nauczycieli w celu znalezienia informacji i materiałów edukacyjnych. Komisja zaprosi inne instytucje UE do przyłączenia się do tej inicjatywy.

PODSUMOWANIE

Za pomocą niniejszej agendy na rzecz praw dziecka Komisja wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do ponownego zobowiązania się do zwiększenia wysiłków na rzecz ochrony i promowania praw dziecka. Działania UE powinny stanowić przykład dla zapewnienia poszanowania przepisów dotyczących praw dziecka zawartych w traktatach, Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz Konwencji o prawach dziecka ONZ. W swoim sprawozdaniu rocznym na temat wprowadzania w życie Karty Komisja będzie regularnie przyglądać się procesowi wdrażania niniejszej agendy na rzecz praw dziecka.

Jak podkreślono w strategii „Europa 2020”, długoterminowe skutki braku dostatecznych inwestycji w polityki mające wpływ na dzieci mogą odcisnąć głębokie piętno na naszym społeczeństwie. Wiele tych polityk wymaga od państw członkowskich zdecydowanych działań, a Komisja jest gotowa zaoferować swoją pomoc i współpracę. Komisja będzie nadal brać udział we wspólnych wysiłkach na rzecz osiągnięcia dobrobytu i bezpieczeństwa wszystkich dzieci. Ponowne zaangażowanie wszystkich podmiotów jest konieczne, aby urzeczywistnić wizję świata, w którym dzieci mogą być dziećmi, a więc bezpiecznie żyć, bawić się, uczyć, rozwijać swój potencjał i jak najlepiej wykorzystywać istniejące możliwości.

⁴⁷ http://europa.eu/quick-links/eu-kids/index_pl.htm

⁴⁸ http://europa.eu/teachers-corner/index_pl.htm